

Edmonton, 15 juny 1963.

Estimat Carles, i en aquestes circumstàncies em fa molta gràcia veure't persistir en el paperot innoble que tan escocient et va semblar d'adoptar a finals de l'any passat per a alluir les responsabilitats concretes, per la teva editorial. Et vaig escriure fa quatre setmanes per a recordar-te (i quan use aquest mot, naturalment, c'est una manera de parlar, perquè no crec que els gaguésis oblidat) els compromisos que vas contraure amb mi el mes de gener, i que encara no has complert. La teva resposta ha estat enviar-me cinc exemplars (no tinc dret a esgair-la ni tan sols a tots els exemplars del meu llibre que es van enviar fa vuit mesos?) de l'estúpida fe d'errades, com si això m'hagués de fer feliç. Però potsar'et que vas pensar que, entre tant, i mentre t'estigues entretingut en la contemplació de les 12 pàgines en què s'exhibeix la vostra vergonya, guanyaries una mica de temps, un respir en els teus plans, que dubto molt que siguin molt complicats ni que tinguin cap altre propòsit que el propòsit poc solista de perdre tant de temps com es pugui. El mateix que et vas proposar a finals de l'any passat, i que vaig acceptar de no insistir-hi perquè creia que, a pesar de tot, i amb penes i treballs, t'havies decidit a la fi per un símil d'honestat. Ara, per a fer-se creure que pots haver-hi res d'honest darrera de la teva actitud, m'heuries de convençar, per a dir-ho a la manera dels Anciens, que tu tan espinosa (o almenys ho fas veure), que els rius han invertit el curs, i que els peixos se n'han anat a viure a la muntanya i els ocellots han transferit llur xivarri impertinent al fons del mar, o sigui, d'un impossible!

Tinc la sensació que estic fent el ridícul si et dic ara el mateix que, al desembre passat, semblava que et vadur a la fi a canviar la teva actitud. La veritat, però, és que ara estic molt més decidit que ho estava aleshores a complir la meva amenaça, perquè em sembla que la situació s'ha fet encara més clara. Bé, el que et dic és el següent: si a finals de la setmana que ve no rebo el contracte firmat, junt amb un nombre suficient d'exemplars de la fe d'errades i la confirmació que ha estat enviada a tots els llocs on es van enviar exemplars del meu llibre i que s'ha donat l'ordre de posar els anuncis a tots els periòdics i revistes en els quals l'editorial acostuma anunciar els seus llibres, posaré l'afer en mans d'un advocat, naturalment no per a reclamar el compliment d'aquest nou contracte de compromís, sinó l'anul·lació del primer contracte i els danys i perjudicis corresponents a la mala impressió del llibre i a l'estafa ulterior fins avui. Per cert, do acceptaré cap altre contracte que el mateix que et vaig enviar. La mala fe que has demostrat tenir no em permet de confiar que hauràs de fer res que no estigui en el meu poder de reclamar. Per tant, la meua carta del febrer, en la qual t'autoritza a modificar el contracte, queda sense valor ni efecte.

Mi agradaria tenir encara temps de fer-te unes quantes reflexions
morals, molt simples i molt terre à terre, no t'espantis, que estic
segur que em serien útils. Després de tot, crec que l'embolic en què
t'has posat i l'enfarfec de males intencions, de pensaments mig pen-
sats i de dubtes invencibles que t'han tingut paralitzat i t'han dut
a escollir, perquè t'ha semblat més fàcil, el camí més innoble, no
té cap altre origen que la corrupció enorme de la gent amb qui tra-
ctes (no em refereixo als nostres amics, sinó als teus amics) i del
país en què vius. Naturalment, la teva aportació no ha estat pas
menyspreable, però és un element en ell mateix innocent, i és la te-
va vanitat. Només et diré, perquè vegis que no valia la pena de per-
dre el bon costat de la vida a canvi d'una pretensió d'importància
purament neuròtica, que l'únic pont entre tu i el paper que represen-
tes i que el teu món corrupte t'ajuda a representar són els teus di-
ners, o, millor dit, els diners de l'editorial, que ni tan sols són
teus en el sentit que tu els hagis fet. Entre la teva vanitat i la
imatge de tu mateix que et retorna el món en què vius i en el qual
et sents poderós, no hi ha res d'altre. És clar que pots pensar que
hi ha la teva poesia. Però la teva poesia (que jo he estimat, ~~perquè~~ i
ben sincerament, perquè t'he estimat, no gens menys sincerament, a
tu com a amic) no és pas millor que la d'almenys una dotzena i mitja
de poetes del nostre país, cap dels quals no és un gran poeta ni tan
sols un poeta que es faci llegir. Tu ho saps tan bé com jo, la qual
cosa, als meus ulls no et fa menys estimable, de la mateixa manera
que no em veig menys estimable, als meus ulls, perquè la meua críti-
ca no tingui la qualitat de la crítica d'un Crocè. De totes maneres,
ja que m'he esmentat, et diré de pas que no acabo de ~~compre-
ndre~~ ~~perquè~~ ~~he~~ ~~perdut~~ d'una manera tan poc solta, en perdre'm a mi com a amic, i
per tant també com a crític, un element tan útil per a l'expansió
il·limitada de la teva vanitat. Haure de creure que ets molt més
pueril del que pensava.

Bé, Carles, potser ens tornarem a veure a l'infern. La revelació
s'ha acabat. Et desitjo, creu-me, només felicitat. La infelicitat
vindrà sola, avec les quelques patites lâchetés en retard...